

УДК 658.589

*Вікторія Творонович, к.е.н., доц.
(доцент каф. «Економіка та підприємництво», Державний економіко-технологічний університет транспорту)*

*Людмила Примак
(магістр, Державний економіко-технологічний університет транспорту)*

ПЕРСПЕКТИВНІ НАПРЯМИ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВА

Стаття присвячена аналізу та висвітленню перспективних напрямків інноваційного розвитку підприємства. У статті розглянуто перспективні напрямки інноваційних технологій. Визначається можливі напрями інноваційного розвитку з метою підвищення якості та конкурентоспроможності продукції. Одним із перспективних шляхів економічного зростання підприємств є їх інноваційний розвиток. Практика показує, що інноваційні перебудови на сучасному етапі розвитку суб'єктів господарювання можуть не лише забезпечити високі показники економічного розвитку, але й підвищити конкурентоспроможність сучасних підприємств, їх експортний потенціал, а також допоможуть вирішити економічні, екологічні, соціальні проблеми.

Інноваційна діяльність є однією з основних складових процесу забезпечення успішного функціонування підприємств. Тому сучасні економічні умови вимагають інтенсивної інноваційної діяльності, ефективної організації досліджень та розробок, нововведень, зниження інноваційних ризиків, стратегічного управління в інноваційній діяльності кожного підприємства.

У статті розглянуто характерні особливості інноваційної діяльності промислового підприємства, що викликають інтерес з точки зору її прогнозування. На основі них згруповано основні критерії методики прогнозування перспективних напрямів інноваційного розвитку та зведено схему вибору методів прогнозування. Відібрані методи стали основою методичного апарату прогнозування перспективних напрямів інноваційного розвитку промислового підприємства, який представлено у статті.

Ключові слова: перспектива, інновація, інноваційні технології, підприємство, інноваційний розвиток.

© Творонович В., Примак Л., 2016

*Виктория Творонович, к.э.н., доц.
(доцент каф. «Экономика и предпринимательство», Государственный эконо-
мико-технологический университет транспорта)»*

*Людмила Примак
(магистр, Государственный экономико-технологический университет
транспорта)*

ПЕРСПЕКТИВНЫЕ НАПРАВЛЕНИЯ ИННОВАЦИОННОГО РАЗВИТИЯ ПРЕДПРИЯТИЯ

*Статья посвящена анализу и освещению перспективных направлений ин-
новационного развития предприятия. В статье рассмотрены перспективные
направления инновационных технологий. Определяются возможные направления
инновационного развития с целью повышения качества и конкурентоспособности
продукции. Одним из перспективных путей экономического роста предприятий
является их инновационное развитие. Практика показывает, что инновационные
перестройки на современном этапе развития субъектов хозяйствования могут не
только обеспечить высокие показатели экономического развития, но и повысить
конкурентоспособность современных предприятий, их экспортный потенциал, а
также помогут решить экономические, экологические, социальные проблемы.*

*Инновационная деятельность является одной из основных составляющих
процесса обеспечения успешного функционирования предприятий. Поэтому
современные экономические условия требуют интенсивной инновационной дея-
тельности, эффективной организации исследований и разработок, нововведений,
снижение инновационных рисков, стратегического управления в инновационной
деятельности каждого предприятия.*

*В статье рассмотрены характерные особенности инновационной деятель-
ности промышленного предприятия, вызывают интерес с точки зрения ее
прогнозирования. На основе них сгруппированы основные критерии методики
прогнозирования перспективных направлений инновационного развития и
построены схему выбора методов прогнозирования. Отобранные методы стали
основой методического аппарата прогнозирования перспективных направлений
инновационного развития промышленного предприятия, представленный в
статье.*

*Ключевые слова: перспектива, инновация, инновационные технологии, предприя-
тие, инновационное развитие.*

*Victoria Tvoronovych, PhD, associate professor
(associate professor of the Department «Economics and Entrepreneurship», State
Economy and Technology University of Transport);*

*Lyudmila Primak
(master, State Economy and Technology University of Transport)*

PROMISING LINES OF INNOVATIVE ENTERPRISE

The paper analyzes the coverage and perspective directions of innovative development company. The article discussed perspective directions of innovative technologies. Determine the possible directions of innovative development to improve the quality and competitiveness of products. One of the promising ways of economic growth enterprises is their innovative development. Practice shows that innovative restructuring of the current development entities can not only provide high rates of economic development, but also improve the competitiveness of modern enterprises, their export potential and help solve economic, environmental and social problems.

Innovative activity is a key component of the process to ensure the successful operation of enterprises. Therefore, current economic conditions require intense innovation, effective organization of research and development, innovation, innovative risk reduction, strategic innovation management in each company.

The article examines the characteristics of innovation

Industrial enterprises that are of interest in terms of its forecasting. Based on these basic criteria grouped forecasting techniques promising areas of innovation and reduced choice scheme forecasting methods. Selected methods became the basis of analytical tools forecasting perspective directions of innovative development of industrial enterprises, which are presented in the article.

Keywords: perspective, innovation, innovative technology, enterprise innovation development.

Постановка проблеми. В Україні питання інноваційної діяльності у напрямі підвищення ефективності та якості аспектів виробничо-господарської діяльності може забезпечуватися не лише постійним вдосконаленням виробничого процесу, а й на основі переходу підприємств на інноваційний шлях розвитку. Тому дуже важливо як для підприємця, так і для покупців, тобто звичайних людей, знати, які перспективи вносять інноваційні технології у виробництво промисловості, у виробництво самого підприємства.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питанням перспектив використання інноваційних технологій у підприємстві займалося багато вчених. Зокрема, В.І. Довбенко досліджував напрями інноваційного розвитку підприємств за умови зміни стану ринку, А.С. Росохата розглядав формування методичного апарату прогнозування напрямів інноваційної діяльності промислового підприємства», О.В.Лапін визначенням можливих напрямів інноваційного розвитку підприємства».

Мета статті: дослідити перспективи розвитку інноваційних технологій у промисловості.

Виклад основного матеріалу дослідження. Напрямок інноваційного розвитку підприємства – це визначений шлях або рух, що базується на впровадженні і реалізації інновацій, які спричиняють поліпшення кількісних та якісних характеристик діяльності підприємства, забезпечують зміцнення його ринкових позицій та створюють умови для прогресивного розвитку. Вибір напрямків інноваційного розвитку (ВНІР) – одна з найважливіших стадій ухвалення суб'єктами господарювання економічних, передусім управлінських, рішень, що полягає у виборі одного з альтернативних варіантів інноваційного розвитку на основі відповідності його критеріям оптимальності.

Одним із перспективних шляхів економічного зростання підприємств є їх інноваційний розвиток. Інноваційна діяльність є однією з головних складових процесу забезпечення успішного функціонування підприємств. Тому сучасні економічні умови вимагають активної інноваційної діяльності, ефективної організації досліджень та розробок, нововведень, зниження інноваційних ризиків, стратегічного управління в інноваційній діяльності кожного підприємства.

Пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні – науково, економічно і соціально обґрунтовані та законодавчо визначені напрями інноваційної діяльності, спрямовані на забезпечення потреб суспільства у високотехнологічній конкурентоспроможній, екологічно чистій продукції, високоякісних послугах та збільшенні експортного потенціалу держави.

Вибір напрямків інноваційного розвитку підприємства починається з постановки цілей і завдань інноваційного розвитку в рамках обраної місії підприємства (конкретних інноваційних орієнтирів), аналізу внутрішніх та зовнішніх умов господарювання, пошуку ресурсів для інноваційної діяльності та ефективного їх розподілу, продовжується генеруванням альтернативних напрямів діяльності (наявність декількох варіантів здійснення програм створення експериментальних зразків, якщо можливо, та варіантів вибору компонентів допоможуть підприємству подолати невпевненість у правильності розроблення напрямку), їх оцінкою, ранжуванням за пріоритетністю впровадження і закінчується остаточним вибором.

При створенні інновацій слід враховувати, що зміни відбуваються особливо часто, тому рівень новизни надзвичайно високий. Такий рівень новизни, з одного боку, обмежує можливості одержання достатньої ретроспективної інформації, необхідної при застосуванні формальних (кількісних) методів прогнозування, а з іншого боку, нагальна потреба в аналізі і прогнозуванні якісних змін, робить названі методи цілком непридатними. Особливо складні проблеми виникають, коли необхідно дати перспективні оцінки якісно новим процесам і явищам, які раніше не зустрічались в суспільному житті і про які природно відсутня будь-яка інформація.

Ухвалення ефективних управлінських рішень щодо вибору напрямів інноваційного розвитку вимагає наявності критеріальної бази, до якої повинні входити критерії для оцінки альтернативних варіантів на кожному етапі ВНІР. Виходячи з цього, формування критеріальної бази для оптимізації ВНІР повинно відображати специфічні особливості поетапного ухвалення рішення, а також враховувати «площини» вибору альтернативних напрямків інноваційного розвитку.

На сучасному етапі розвитку економіки України перед більшістю торговельних підприємств стають питання щодо підвищення власної конкурентоспроможності та ефективного використання власного конкурентного потенціалу. Одним із напрямків вирішення цих питань є розробка інноваційної політики підприємства, що є складовою загальної стратегії розвитку підприємства.

Виділено три напрями розвитку впровадження інновацій, в яких враховуються фінансова успішність, забезпеченість ресурсами, потреби споживачів та погляд керівництва на майбутній бажаний розвиток підприємства та його конкурентоспроможність на ринку. Базисні інновації – це нововведення, які формують нову галузь. Найчастіше вони створюються на основі наукового відкриття, тобто кардинальних змін існуючої діяльності, або створення принципово нового напрямку діяльності. Поліпшуючі інновації – це рішення, що представляють собою кардинальні зміни або удосконалення базисних нововведень. Тобто вони пов'язані з вдосконаленням існуючих продуктів або з введенням нових чи покращенням методів організації виробництва. Такі інновації найкраще підходять для промислових підприємств тому, що такі зміни впливають на удосконалення технологій і підвищення якості та конкурентоспроможності продукції. Модифікаційні інновації несуть в собі незначні зміни в існуючому асортименті продукції, технології або системі управління для їх вдосконалення. Вони не змінюють функції виробів або процеси виробництва, але призводять до покращення діяльності підприємства.

Інноваційний процес – процес перетворення наукового знання в інновацію, яка задовольняє нові суспільні потреби; послідовний ланцюг дій, що охоплює всі стадії створення новинки та її впровадження у практику. Відомий економіст Д.Брайт звертає увагу на те, що це єдиний процес, який включає в себе саме управління, науку, підприємство, техніку, економіку.

В Україні при впровадженні інноваційного процесу на підприємствах існує багато перешкод. Найпоширеніші серед них:

1. Невідповідність організаційної структури головним вимогам інноваційного розвитку.

2. Недостатня кількість фінансових ресурсів для розробки наукових досліджень і можливість використання інноваційних розробок.

3. Неякісне регулювання нормативно-правовою системою та недосконале стимулювання інноваційної діяльності.

Світовою практикою напрацьовано три типи стратегій інноваційного розвитку:

– стратегія перенесення (використання зарубіжного науково-технічного потенціалу та перенесення його досягнень на власну економіку);

– стратегія запозичення (освоєння виробництва високотехнологічної продукції, що вже вироблялася в інших країнах);

– стратегія нарощування (використання власного науково-технічного потенціалу).

Оскільки під впливом науково-технічного прогресу відбувається техніко-економічне, екологічне й соціальне старіння продукції, одним з основних розділів плану діяльності підприємства є план організаційно-технічного розвитку, який пов'язаний з планом інвестицій, причому цей зв'язок має двосторонній характер: інноваційні організаційно-технічні заходи визначають необхідний обсяг інвестицій та напрями їх використання, а наявність інвестиційних ресурсів являє собою обмеження щодо ресурсів при відборі до реалізації в плановому періоді організаційно-технічних заходів.

На сучасному етапі розвитку економіки України перед багатьма торговельними підприємствами стають питання щодо підвищення власної конкурентоспроможності та ефективного використання власного конкурентного потенціалу. Одним із напрямів вирішення цих питань є розробка інноваційної політики підприємства, що є складовою загальної стратегії розвитку підприємства і реалізації її на практиці. Рішення про перехід промислового підприємства на інноваційний

шлях розвитку може бути прийнято за декількома причинами, які умовно можна поділити на дві основні групи:

- реальна гостра необхідність в інноваціях полягає в меті підвищення ефективності діяльності підприємства (забезпечення виживання підприємства на ринку);
- рішення керівництва у відповідь на дію конкурентів або досягнення відповідності загальному рівню розвитку галузі торгівлі.

Тобто в умовах необхідності економії всіх видів ресурсів та специфіки галузі важливо розуміти, що інновації на певний момент часу не є доцільними та необхідними для кожного торговельного підприємства.

Ефективність функціонування та розвиток підприємницьких структур в сучасних умовах господарювання неможливі без формування економічно обґрунтованої стратегії інноваційного розвитку. Проте кризові явища в економіці постійно гальмують інноваційний розвиток підприємства залишаючи більшість креативних рішень на ідейній стадії, унеможливаючи їх практичне втілення. Актуального значення за таких умов набуває створення ефективної системи управління інноваційними процесами на всіх етапах розвитку підприємства. Формування такої системи вимагає комплексного дослідження перспектив науково-технічного розвитку підприємства, розробки та впровадження саме таких проектів, які базуються на нововведеннях та мають інноваційний характер.

Висновки та пропозиції. Створення ефективної системи впровадження інновацій на підприємстві повинно ґрунтуватись на дослідженні елементів та складових з допомогою яких можна втілити інноваційні ідеї та рішення. Варто зазначити, що ефективність впровадження інновацій на підприємстві залежить від вибору правильної послідовності етапів інноваційної діяльності підприємства.

Оцінювання рівня інноваційного розвитку підприємства повинно включати дослідження та аналіз наступних складових:

- ресурсної складової інновацій, яка спрямовує діяльність підприємства на пошук нових альтернативних ресурсів (сировини, матеріалів, енергії), дослідження ефективності використання ресурсів підприємства;
- технологічної складової інновацій, яка включає в себе розробку та впровадження інноваційних технологічних рішень, науково-обґрунтованих ідей, реалізація яких сприятиме впровадженню нових технологічних процесів на підприємстві, освоєнню технології виробництва нових видів продукції;
- ринкової складової інновацій, яка передбачає всебічний аналіз зовнішнього середовища підприємства та врахування макрофакторів (при виборі орієнтації на ринок підприємство чітко націлене на ринки збуту своєї продукції та пошук нових комерційно привабливих сегментів ринку).

Формування методичних підходів оцінювання інноваційного розвитку підприємства з урахуванням ресурсної, технологічної та ринкової складових інноваційної діяльності буде сприяти реалізації ефективної стратегії інноваційного розвитку підприємства та забезпечить підприємству створення та виведення на ринок інноваційної конкурентоспроможної продукції.

ЛІТЕРАТУРА

1. *Економіка і організація інноваційної діяльності* // За загальною редакцією Стельмашук А.М. – Тернопіль: Економічна думка, 2005.

2. *Закон України «Про інноваційну діяльність»*. – 2010. [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/40-15>

3. *Ляшенко С.М.* Управління інноваційним розвитком: Навчальний посібник. – 2-ге вид., перероб. і доп. – Суми: ВТД «Університетська книга»; К.: Видавничий дім «Княгиня Ольга», 2005. – 324 с.
4. *Ляшенко О.В.* Проблеми оцінки ефективності використання інноваційного потенціалу підприємства / Ляшенко О.В. // Економічний вісник Донбасу № 2 (20). – 2010. – С. 176 – 180.
5. *П'ятницька Г. І.* Інноваційні стратегії в сучасних умовах господарювання: суть та наукові підходи до формування вибору / Г.І. П'ятницька // Проблеми науки. – 2011. – № 11. – С. 21–29.
6. *Рошка М. С.* Методика визначення необхідності інновацій та їх глибини в діяльності торговельного підприємства // Вісник Запорізького національного університету – 2010 – №4(8).
7. *Харів П.С.* Інноваційна діяльність підприємства та економічна оцінка інноваційних процесів: Монографія / П.С. Харів. – Тернопіль: «Економічна думка», 2003. – 326 с.

REFERENCES

1. *Ekonomika i organizaciya innovacijnoi diyal'nosti* // Za zagal'noyu redakciyeu Stel'mashhuk A.M. – Ternopil': Ekonomichna dumka 2005
2. *Zakon Ukrainy ' «Pro innovacijnu diyal'nist'»*. – 2010. [Elektronny'j resurs]. – Dostupny'j z <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/40-15>
3. *Illyashenko S.M.* Upravlinnya innovacijny'm rozvy'tkom: Navchal'ny'j posibny'k. – 2-ge vy'd., pererob. i dop. – Sumy': VTD «Univerty'tets'ka kny'ga»; K.: Vy'davny'chy'j dim «Knyagy'nua Ol'ga», 2005. – 324 s.
4. *Lyashhenko O.V.* Problemy' ocinky' efekty'vnosti vy'kory'stannya innovacijnogo potencialu pidpry'emstva / Lyashhenko O.V. // Ekonomichny'j visny'k Donbasu # 2 (20). – 2010. – S. 176 – 180.
5. *P'yatny'cz'ka G. I.* Innovacijni strategiyi v suchasny'x umovax gospodaryuvannya: sut' ta naukovi pidhody' do formuvannya vy'boru / G.I. P'yatny'cz'ka // Problemy' nauky'. – 2011. – # 11. – S. 21–29
6. *Roshka M. S.* Metody'ka vy'znachennya neobxidnosti innovacij ta yix gly'by'ny' v diyal'nosti torgovel'nogo pidpry'emstva // Visny'k Zaporiz'kogo nacional'nogo universy'tetu – 2010 – #4(8)
7. *Xariv P.S.* Innovacijna diyal'nist' pidpry'emstva ta ekonomichna ocinka innovacijny'x procesiv: Monografiya / P.S. Xariv. – Ternopil': «Ekonomichna dumka», 2003. – 326 s.